DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE Fluxu Lochiorum Immodico:

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. JOANNIS GOWDIE, S. T. P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICAE decreto;

Pro GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT,

JOANNES MILLAR, A. & R.

Ad diem 5 Octobris, hora locoque ſolitis.

Admonent crebrae puerperarum mortes quanto periculo temerariis manibus traduntur, et quam neceſſaria ſit medicinae ſcientia, ſi quando diverſis cauſis geſtationi non cognatis obſtetricium implicetur, quarum periculo occurrere omnino medicorum eſt. MANNINGHAM.

EDINBURGI:
Apud SANDS, DONALDSON, MURRAY, et COCHRAN.
MDCCLVII.

36764/P

348108

WELLCOME
LIBRARY

PRAESTANTI ADMODUM VIRO,

GEORGIO BAILLIE,

DE JERRISWOOD,

ARMIGERO:

NEC NON,

AVO SUO,

JOANNI GIBSON, M.D.

TENTAMEN HOCCE MEDICUM,

IN GRATI ANIMI INDICIUM,

EO QUO PAR EST OBSEQUIO,

DICATUM VOLUIT

JOANNES MILLAR.

BREVIARIUM CAPITUM.

Pag.

INTRODUCTIO, 1

CAP. I. *De naturali lochiorum excretione,* 3

CAP. II. *De fluxus lochiorum immodici ſignis,* 8

CAP. III. *De fluxus lochiorum immodici cauſis,* 12

CAP. IV. *Fluxus immodici lochiorum praeſagia,* 15

CAP. V. *De fluxus lochiorum immodici curatione,* 18

PARS I. *De generali fluxui lochiorum immodico medendi methodo,* ib.

PARS II. *Monita quaedam, ad fluxus lochiorum immodici curationem, quatenus a diverſis cauſis, ſpectantia,* 26

EPILOGUS, 29

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30359788

DISSERTATIO MEDICA,

DE

Lochiorum Fluxu immodico.

INTRODUCTIO.

Misera videtur foeminarum ſors; non ſolum, quippe, pleriſque quibus viri laborant, ſed et multis aliis morbis, quorum hi immunes degunt, infelices tentantur. Providus equidem rerum opifex in corporibus foeminarum extruendis ſummam ſuam poſuit ſolertiam; quae partes maxime ad generationis officium datae, cum ſtructuram eſſent concinnam habiturae ac pulchram, eas omni artis molimine paratas eſſe curavit; longam interim malorum ſeriem, inſignemque morborum catervam, exinde voluit oriri: ut de aliis taceam, quae toedia, quae incommoda, quos morbos ſecum affert graviditas? quo moerore, qua anxietate, infando quo

dolore

dolore excruciantur parturientes? et poſt partum feliciter enixum, ob lochia tarde aut nimium fluentia, quas non puerperae luunt poenas? Haec omnia cum in foeminis diras edant ſtrages; apud viros certe, medicinae praeſertim cultores, dolores earum leniendi morboſque depellendi ſummam cupiditatem excitare debent.

Inter morbos autem quibus excruciatur ſexus amabilis, graviſſimus eſt, tam frequentia quam magnitudine, irregularis lochiorum excretio; nimium enim ex utero poſt partum profluvium, aut cito foeminam e medio tollit, aut mille praebet anſam malis. Lochiorum ſuppreſſio quamvis haud adeo ſubitam minatur perniciem, ſymptomata ſecum affert aeque periculoſa, et, niſi cito adhibeatur medela, *ad Stygias certo limite ducit aquas.*

At cum utriuſque mali tractatio, licet breviſſima, vix intra limites hujuſmodi tentaminis contineri poſſet; quae praecipua videntur et hucuſque maxime comperta de immodico lochiorum fluxu, nunc tantum dicere aggrediar: atque, ut haec perſpicue atque ordine tradam, primo differendum erit, natura monſtrante viam, de regulari lochiorum excretione: dein ſigna

ſigna et cauſas fluxus immodici, et quae de his haberi poſſunt praeſagia, enarrabimus: denique remedia proponemus, quorum ope crudeli hoc morbo laborantibus licet ſubvenire, ac ſanitatem iis, quantum fieri poteſt, reſtituere.

C A P. I.

De naturali lochiorum excretione.

SUPERVACANEUM eſſet hic loci referre varias et inter ſe maxime diſcrepantes medicorum opiniones de natura et origine lochiorum: omni igitur ejuſmodi diſputatione praeterita; quae maxime perſpicua videtur, ac naturae conſentanea, hujus rei rationem reddere progrediamur.

AD hunc igitur ſcopum animum attendenti, ſequentia ſedulo ſunt obſervanda.

§ 1. "NULLA in toto corpore pars tam numeroſa vaſorum copia eſt inſtructa, ac ipſe "uterus; quippe qui, teſtante injectionum artificio, totus ferme eſt vaſculoſus: accipit "enim vaſa et arterioſa et venoſa, partim a

" ſpermaticis, partim hypogaſtricis, partim et-
" iam ab iliacis *."

§ 2. " Vasa non recto, ſed valde anfractuoſo, tortuoſo, et veluti ſerpentino fluxu, per uteri ſubſtantiam diſcurrunt †."

§ 3. " Venae arteriis longe ſunt capaciores, ac valvulis plane deſtituuntur ‡."

§ 4. " Ex his (§ 1. 2. 3.) clare patet, circulum ſanguinis, et cumprimis refluxum, per venas uteri valde tardum in ſtatu etiam naturali eſſe; et hinc uterum, prae aliis partibus, nimiis humorum congeſtionibus, vaſorum infarctionibus, diſtentionibus, et haemorrhagiis obnoxium exiſtere ac aptiſſimum ||."

§ 5. Uteri moles, autem, non vaſis ſanguiferis et ſeroſis ſolis conſtat, ſed partim quoque fibris elaſticis, et, uti videtur, vere muſculoſis, quae miram diſtractionem patiuntur, et, remota cauſa expandente, inſigni, qua praeditae ſunt, contractilitate, ad priſtinum ſtatum redeunt. Hac vi motrice fibrarum uteri recte ſecundumque naturam ſe habente, liber et expeditus fit humorum circuitus per ejus va-

* Hoffman. tom. 3. § 2. cap. 9.

† Id. ibid. ‡ Id. ibid. || Id. ibid.

ſa,

ſa, omneſque fere functiones quae ad uterum pertinent, rite peraguntur.

§ 6. Uterus, (§ 5.) mirifica potentia elaſtica, qua gaudent ejus fibrae et vaſa, incredibilem in modum diſtendi et explicari, ſicut fit in graviditate; ac excreta ſarcina, ſicque ceſſante diſtentionis cauſa, ſponte rurſus contrahi, coarctari, et ad priſtinum ſtatum ac ſpatium redigi poteſt *.

§ 7. Dum in utero gerit mulier, dilatantur ſenſim vaſa omnia eum irrigantia (§ 1.), praecipue venoſa (§ 3.); orificia eorum, antea vix viſibilia, adeo augentur, ut calamus ſcriptorius, imo apex minimi digiti, intromitti queat †.

§ 8. Vasorum lumina in uteri cavum hiantia, placentae ſurculis occluduntur; quo naturae molimine praecavetur ni ſanguis ad foetus nutritionem datus per laxa eorum ora labatur.

§ 9. Venae et arteriae ſecundarum cum vaſis uteri, minime anaſtomoſi, ſed appoſitione potius, communicant: purior et ſubtiliſſimus qui ad uterum devehitur ſanguis, vaſis placen-

* Hoffman. loc. citat.

† Morgagni adverſ. anat. iv.; Edinb. Phyſical Eſſays, vol. 1. artic. 17. & 18.

tae

tae capillaribus abſorptus, idoneam foetui tenero nutritionem praebet; craſſus vero ſanguis per venas uterinas ad matrem redit *.

§ 10. VASORUM dilatatione (§ 7.) foetuſque incremento, in magnam molem creſcit uterus, venas iliacas comprimit, circulum ſanguinis ex membris inferioribus redeuntis quodammodo impedit, imo ſanguinis ſui ipſius (§ 9.) refluxui remoram utcunque dat †.

§ 11. TEMPORE geſtationis peracto, cum jam parturit mulier, contrahuntur et relaxantur viciſſim diaphragma et muſculi abdominales, aortam inferiorem comprimunt, ſanguinemque verſus uterum, jamjam humorum congeſtionibus infarctum (§ 1. 2. 3. 4. 9. 10.), majore adhuc copia propellunt; adeoque maximam habent ſanguinis copiam vaſa uterina ipſo parturiendi tempore.

§ 12. EXCUSSO igitur onere, placentaque divulſa, ſanguis geſtationis et parturitionis tempore accumulatus (§ 7. 8. 9. 10. 11.), per vaſorum ora (§ 8.) jam patula ilico profluit ad

* Medical Eſſays, art. 9. § 16.
† Edinb. Phyſical Eſſays, vol. 1. art. 17. ſub finem.

libram

libram ſemis, imo aliquando ad libram unam aut alteram *.

§ 13. Vasis autem depletis (§ 12.), omnique extraneo uteri contractionem impediente evacuato, fibrae muſculares propria ſeſe contrahunt elaſticitate (§ 5. 6.), vaſa priora ſua lumina recuperant, lentiſque gradibus ad priſtinam molem redit uterus.

§ 14. Dum vaſorum lumina ſenſim coarctantur (§ 13.), ruber ſanguinis color pauliſper in pallidiorem vergit; primo fit coloris luridi, inſtar loturae carnium; dein humor seroſus, coeruleus vel fuſcus, profluit; poſtremo liquor lymphaticus, tenuis, pellucidus, rariſſime viridis, lentius lentiuſque deſtillat. Profluvium hocce, quamvis ad vigeſimum uſque diem durat, quotidie tamen copia minuitur; ſanguis enim vaſorum uterinorum (§ 5. 6. 13.) nunc ſeſe contrahentium reſiſtentiam ſuperare impar, per venas iliacas, ab omni compreſſione (§ 10. & 12.) jam liberas, ſolita deflectit via.

§ 15. Haec eſt (§ 12. 13. 14.) ſalutaris illa puerperarum evacuatio, quae lochia vulgo nuncupatur. Cauſa efficiens hujus profluvii eſt uteri ejuſque vaſorum, poſt foetus et ſecunda-

* Smellie's midwifery, p. 402.

rum

rum expulſionem, contractio; (§ 6.) ejuſdem vero purgationem a ſordibus et ſanguine recrementitio geſtationis et parturitionis tempore accumulatis (§ 11.) pro finali agnoſcit.

CAP. II.

De fluxus lochiorum immodici ſignis.

§ 16. IMMODICUS dicitur lochiorum fluxus, cum ſanguis aut humores lymphatici copioſius et impetu majore quam in ſtatu naturali (§ 12. 13. 14.) ex utero poſt partum effunduntur: de nimio autem profluvio haud temere ſtatuendum; hanc enim evacuationem, non fruſtra, ſed ex ſumma ſua bonitate, puerperis dedit benignus naturae parens; ut vaſorum nempe ſuffocationi (§ 15.), uteri inflammationi, diriſque hinc prodeuntibus malis, obviam iret. A ſymptomatibus igitur potius quam a fluxus copia aut duratione judicandum eſt; foeminae enim robuſtiores ſine ullo incommodo magnam patiuntur evacuationem, dum in periculo mortis verſantur delicatulae, ex parvo admodum impendio: quare, uti optime dixit medicorum

medicorum princeps, Τὰ χωρέοντα μὴ τῷ πλήθει τεκμαίρεσθαι, ἀλλ', ὡς ἂν χωρέῃ, οἷα δεῖ, καὶ φέρει εὐφόρως· καὶ, ἵκε δεῖ μέχρι λειποθυμίης ἄγειν, καὶ τῦτο ποιέειν, ἢν ἐξαρκέσῃ ὁ νοσέων *.

Itaque re ipſa moniti, ad ſymptomata fluxus immodici jam progrediamur.

§ 17. Est, primo, hujus morbi ſpecies quae paucis admodum ſtipatur ſymptomatibus; in ea enim tanta copia et violentia ex vaſis uterinis prorumpit ſanguis, ut labefactentur ſubito aegrae vires, exhauriatur liquidum vitale, in ſyncopen cadat miſera, morſque cito tragoediam claudat.

§ 18. In altera hujus morbi ſpecie lentius eſt profluvium, et parcius; imo cito interdum deſinit rubri ſanguinis ſtillicidium: liquor autem ſanguineus aut lymphaticus copioſius quam par eſt ex utero profluens, ſequentia ſaepiſſime inducit ſymptomata, et eo quidem quo traduntur ordine.

§ 19. Pallida fit mulier, languida, et debilis; crebris corripitur horripulationibus, cum reſpiratione difficillima, ſumma anxietate, pul-

* Hippocrat. aph. 23. lib. 1.

ſu citato, debili, et parvo: horrores calore et rubore excipiuntur, per vices tamen remittunt; et incerti admodum ſunt tam reditu quam duratione: his cito accedit laſſitudo, gravitatis ſenſus, vertigo, viriumque proſtratio. Atque hic quidem eſt primus fluxus immodici gradus, qui curationem non difficillimam habet.

§ 20. Cum latius ſerpit malum, dolet caput, gravior accedit vertigo, et ſumma circa praecordia depreſſio, ac ſe non aliter habet aegra quam ſi onus pectori imponatur; reſpiratio fit citatior; ipſe vultus vividi coloris gratiam amittit, cavantur oculi, et quae juxta ſunt oſſa prominent; dies inquietos noctesque inſomnes agit miſera. Pulſus in hoc morbi ſtadio valde irregularis, nunc mollis eſt et languidus, rarus et tardus, mox deficit; brevi iterum formicans, ſeu vermiculans intercurrit.

Subitus aliquando exoritur in facie calor, dum extremae partes membrorum inalgeſcunt; imo haud raro rubent malae, dum frigidiſſimi ſunt naſi et aurium apices, fronſque gelidis diffluit ſudoribus. Secundus igitur hic eſt morbi gradus, qui rariſſime accepit medelam.

§ 21. Hunc denique excipit ultimum hujus morbi

morbi ſtadium, in quo omnia in pejora ruunt: putridi et corrupti fiunt omnes corporis humores, et id quod ex utero profluit horrendum olet: praecordiorum fit ſumma anguſtia, et anxietas prorſus intolerabilis; pulſus tremulus, ſerratus, et languidiſſimus, aliquando creberrimus, pleriſque vero ante obitum omnino intercedit: reſpiratio nunc alta, crebra, et difficillima eſt; ſpirituſque totus fere e naribus fertur, atque frigidus emittitur; nariumque pinnae contrahuntur et dilatantur viciſſim: pallor luridus faciem deformat: oculi concavi fiunt, nares acutae, et tempora collabuntur: ſcapulae foras veluti alae prominent: totum nunc corpus mali odoris eſt: lacrymae diffluunt: profluit alvus: pedes intumeſcunt: accedit ſingultus, animi defectio, nervorum diſtentio, gelidus ſudor, extremorum frigus, tremor cordis et ſyncope, omnia certiſſimae mortis nuntia: horrendae autem totius corporis convulſiones ab omnibus hiſce malis miſeram haud raro ſubito et violenter abripiunt.

C A P. III.

De fluxus lochiorum immodici cauſis.

§ 22. CAUSAE ad hunc morbum praediſponentes ſunt, primo, fibrarum laxitas et debilitas: dein tenuis, aquoſa, et ſoluta ſanguinis diatheſis: denique ſcorbutica totius corporis, vel acris ipſius ſanguinis indoles: fibrae enim laxae et debiles ea orbantur elaſticitate (§ 6. & 13.), qua contrahi debent uterus ejuſque vaſorum lumina: ſanguis porro ſolutus, tenuis, aquoſus per patula vaſorum ora (§ 12.) profluit facillime: ſi autem adſit inſuper ſcorbutica vel acris quaevis ſanguinis indoles, acrimonia et foeda corruptione vaſa exedit et erodit, adeoque faciliorem ſibi praeſternit viam.

§ 23. INTER ea quae huic morbo naſcituro anſam praebent, merito numerari poſſunt, (1.) febris, (2.) graviora animi pathemata, (3.) plethora, (4.) dolores in partu diuturni et vehementiores, (5.) medicamenta fortiora ad partum promovendum incaute propinata, (6.) ſanguis coagulatus, placenta aut placentae fruſtula in utero relicta, quodcunque denique

nique ſanguinis motum et impetum auget, aut uteri contractioni renititur.

§ 24. In febre cum ſemper augeatur ſanguinis vis, imo et rarefactio, intenſius etiam erit momentum quo vaſorum latera ferit; hinc ſolidorum in fluida actio, et horum in illa reactio, multum etiam augetur: vaſa autem uterina maxime jam diſtenta et debilitata (§ 11.), aucto humorum impetu devicta, patulam ſanguini irruenti praebent viam.

§ 25. In gravioribus animi pathematibus, validius ſe contrahit cor, reſpiratio fit citatior, et acceleratur ſanguinis motus, imo in vaſa aliena aliquando protruditur: nemini igitur mirum erit ſanguinem rapidiſſime et nimia vi circumactum, per vaſa uterina dilatata (§ 12.) qua data porta ruere.

§ 26. A nimia ſanguinis copia non ſolum dilatantur vaſa ſanguinea; ſeroſa etiam et lymphatica diſrumpuntur, qua fit, ut, data levi occaſione, ſanguis ruber in ea tranſire poſſit; vaſa autem uterina nimiis humorum congeſtionibus maxime opportuna (§ 4. & 11.), aucta ſanguinis mole protinus obruta, eum copioſe admodum effundunt.

§ 27. Dolores in partu diuturni et vehementiores, non ſolum ſanguinis vim et velo-

citatem

citatem augent, verum ejus particulas magis fluidas et tenues efficiunt: valida enim muſculorum contractio quae in partu laborioſo fit, globulos, comprimendo, attenuando, comminuendo, aptiores reddit ad tranſeundum (§ 7.) per vaſa dilatata. Si vero, ut in partu difficili plerumque fit, dilacerentur aut rumpantur vaſa, per eorum hiatus majore adhuc copia effluet ſanguis.

§ 28. Pharmaca fortiora ad partum promovendum adhibita, non ſolum acrimonia, cor in frequentiores ſtimulant contractiones, at ſale volatili ut plurimum referta, rubros ſanguinis globulos ſolvunt et attenuant; quin porro, vehementiores vaſorum uteri contractiones ſuſcitant, quo factum eſt, ut ſanguis, cum impetu et magna copia, ex orificiis arteriarum eructetur.

§ 29. Sanguis coagulatus, placenta aut placentae fruſtula in utero relicta, dolores excitant perinde ac ſi foetus alter excludendus eſſet: omne denique extraneum in utero retentum huic morbo gignendo aptiſſimum eſt; uteri enim ejuſque vaſorum contractionem, et ad priſtinum modum reditum omnino impedit; dum autem hoſtem expellere nititur natura, ſanguis per ſubſultus exilit.

CAP. IV.

Fluxus immodici lochiorum praeſagia.

§ 30. IMMODICUS lochiorum fluxus nunquam non periculoſus eſt; ſanguis enim adeo ex utero aliquando profluit (§ 17.), ut ne quidem aſtringentibus, quantumvis fortibus, cohiberi poſſit; tanta autem vi ruit, ut animam cum ſanguine effundat miſera.

§ 31. SI vero feliciori remediorum adhibitione mortem eluſerit aegra, eo tantum nomine inducias impetrat, ut lentis penitus maceretur doloribus; immodica enim ſanguinis jactura polypoſas circa cor et vaſa maxima ſaepius inducit concretiones; aut in leucophlegmatiam, tabem, hydropem, et longam quae haec ſequuntur malorum ſeriem, miſeram praecipitat.

§ 32. VARIA autem inſtituenda eſt prognoſis pro cauſarum et ſymptomatum diverſitate; quo lentius ſanguis ex utero profluit, quo facilius profluvium fert mulier, quo aegrae temperies ſanior, quo leviora omnia ſymptomata, eo major effulget ſalutis ſpes: contra autem,

ſi

ſi haemorrhagia violentior, ſi vacillent multum et ſubito aegrae vires, ſi adſit inſuper morboſa corporis temperies, facile patet aegram in ſummo periculo verſari: ſi vero pallor, languor, debilitas, anxietas circa praecordia, anhelatio, animi defectus, artuum tremor, lipothymia, et motus convulſivi ſuperveniant, ſcire licet aegram brevi fatis conceſſuram.

§ 33. Immodicus lochiorum fluxus qui a febre originem duxit, eo majus vel minus periculi habere judicatur, quo febris acutior vel mitior. Si a ſanguinis aucta velocitate, quae in partu laborioſo fit, oriatur; cito fraenatur aeſtus febrilis, imo et ipſa haemorrhagia, ſola ſanguinis jactura: ſi autem, cum ſiti ingente, pulſu duro, veloci, et parvo, invadat febris, ſpes in anguſto ſita eſt; indicant enim haec ſymptomata acrem ſanguinis diatheſin, qui, vaſa ſtimulando, contractiones eorum ſuſcitat, et febrem ſimulque haemorrhagiam auget.

§ 34. Si ab animi pathematibus ortum ducat hicce morbus, felix plerumque praedicandus eſt eventus: quamvis enim mirae narrantur fabulae, de peſſimis pathematum in corpus effectis, raro adeo ingentes excitant perturbationes,

tiones, quin, pacatis gravioribus animi motibus, reſtituatur legitima omnium functionum oeconomia.

§ 35. Si a plethora oriatur profluvium, tantum abeſt a periculo, ut vix morbis accenſendum ſit; nimia enim ſanguinis mole ipſa haemorrhagia diminuta, deplentur vaſa, et propria elaſticitate ſe contrahit uterus.

§ 36. Cum dolores in partu diuturni et vehementiores huic morbo anſam praebent, infauſta admodum eſt prognoſis; periculum enim ſubeſt ne a contuſione et laceratione, quae in partu difficili plerumque accidunt, oriatur uteri inflammatio, in gangraenam, abſceſſum, ſcirrhum, aut cancrum horrendum tranſitura.

§ 37. Emmenagoga niſi fortiora fuerint et larga copia exhibita, raro lethale inducunt profluvium; quamvis enim inſignem excitant ſanguinis ebullitionem, brevi tantum durat earum vis.

§ 38. Cum ſanguis coagulatus, placenta aut placentae fruſtula in cauſa ſunt; eventus erit fauſtus vel infelix pro ratione temporis quo haec in utero manſerunt, ut fuſius infra (§ 49, lit. G.) dicendum eſt.

CAP. V.

De fluxus lochiorum immodici curatione.

PARS I.

De generali fluxui lochiorum immodico medendi methodo.

§ 39. EXPLICATA ſic naturali lochiorum excretione, ſignis fluxus immodici traditis, et cauſis adumbratis, cognitis denique indiciis quae nos vel ſpe conſolentur vel metu terreant; idonea, quibus expugnetur crudelis hicce morbus, remedia proponere nunc ordine pergam.

§ 40. A morbi hiſtoria hactenus tradita, hae ſponte naſcuntur indicationes curatoriae.

1. Fluxus immodicus coercendus.
2. Vaſorum uterinorum et totius corporis fibrarum tonus reſtituendus.
3. Debita humorum craſis procuranda.

§ 41. MORBI plerique alii curantur cauſas eorum averruncando; immodico autem lochiorum fluxui, a quacunque oriatur cauſa, mortem quippe ſubitam minitanti, ilico obviam e-

undum

undum eſt; quo rite coercito, tempus et occaſio cauſas ejus praediſponentes tollendi, et quae aut in ſolidis aut in fluidis vitioſa ſunt in meliora mutandi, ſuppetent.

§ 42. AD haemorrhagiam uterinam coercendam, medicorum chorus, neſcio qua revulſionem faciendi opinione inducti, venam ſecare haud dubitaverunt: ex quibus vero principiis pendeat haec praxis, aut quo conſilio inſtituatur, mihi ſane videtur haud ſatis hactenus explicari. Argumentum a revulſionis doctrina deſumtum, multum certe prima fronte arridet; rem autem rite perpendenti, dubium admodum et equivocum videbitur.

UNICUIQUE facile patebit, quam incongruum ſit ſanguinem detrahere, cum ob ejus inopiam mors jam adeſt in limine; in tali igitur caſu phlebotomiam redarguere ſupervacaneum eſſet: ſcribit autem eruditiſſimus HOFFMANNUS *, "plethoricas quandoque immanem pati hae-"morrhagiam a ſola ſanguinis redundantia:" id quod nos quidem adeo non negamus, ut pro cauſa fluxus immodici eam copiam ſupra poſuerimus (§ 26.). Corollarium autem quod ab auctore celeberrimo elicitur, in illa ſaltem de

* Tom. 2. § 1. cap. 4.

qua agimus haemorrhagia, merito in dubium poteſt revocari: "Quod illae (ſciz. quae haemorrhagiam ex hac cauſa patiuntur), ſola "ſanguinis ſubtractione, vel etiam, ſi res poſtulat, repetita, ab incurſu hujus morbi "vindicari poſſint *." Obſervavimus alibi (§ 35.) talem haemorrhagiam vix morbis accenſendam eſſe; adeoque minus medicina opus eſt ad eam coercendam: et profecto, quamvis minus plethoricis obeſſe poſſit ſanguinis miſſio, ne vel iis quidem prodeſſe videtur; ſi qua enim datur revulſio dum ſanguis e vena profluit ſecta, omnia quae ex hac proveniunt commoda, incommodis operationem circumſtantibus aut conſequentibus evertuntur: faſcia enim, ante et poſt operationem abſolutam, circa brachium ligata, magis liberam ſanguinis circulationem per has partes impedit, quam ficta iſta revulſione ad eas allici poteſt. Si tamen concedatur revulſionem revera fieri, nil ea prius boni praeſtaret quam ſanguis craſſus, coagulatus, in utero congeſtus (§ 4.), evacuatus ſit: nullo autem modo melius depleri poſſunt vaſa uterina, quam ſanguine ex ipſorum cavis miſſo; topica enim haec evacuatio vaſorum obſtructioni,

* Tom. 2. § 1. cap. 4.

oni, infarctioni, et inflammationi optime occurrit; poſtquam vero extranea omnia uteri contractioni renitentia ejecta ſunt foras, nullo fere negotio ſe contrahit uterus (§ 5. 6. 14.), vaſorumque lumina occludit.

§ 43. Ex dictis (§ 42.) colligere licet, ſanguinis miſſionem a viro eximio adeo laudatam, egregios ab eo memoratos praeſtare uſus in fluxu menſium immodico, aut in uterina gravidarum haemorrhagia, huic autem puerperarum minus convenire; imo in ea caute admodum et parca manu adhibendam eſſe; fluxus enim lochiorum immodicus nimiam plerumque fibrarum laxitatem pro cauſa agnoſcit; hae autem ſanguinis miſſione magis certe debilitarentur. Si quid vero a revulſione aliquis adhuc ſperet, tutiorem certe, ſi non efficaciorem eam faciendi rationem ab HIPPOCRATE diſcat, cucurbitulam nempe ad mammas defigendo *.

§ 44. UT cohibeatur igitur fluxus,

A. ABDOMEN faſcia ligandum eſt, ut fiat tanta ejus vaſorum compreſſio quanta ab utero gravido ante partum fuerit; hac enim re impeditur nimia vaſorum dilatatio, et adjutatur uteri contractio (§ 13.); ſanguini etiam augetur

* Lib. v. aph. 50.

reſiſtentia

reſiſtentia per aortam inferiorem tranſituro *; majore itaque copia in ſuperiorem proflu-et: datur adeo revera revulſio, ſine ullo ſan-guinis diſpendio.

B. Ut facilior fiat motus ſanguini ſuperiora petenti, aegra ſemper reſupinanda: dum enim erectum ſuſtinetur corpus, ſanguinem vi cordis ſurſum ferri, contra ipſius gravitatem, neceſſe eſt; qua de cauſa majore copia in aortam infe-riorem ruit: corpore autem reſupinato, in vaſa ſuperiores partes irrigantia recto itinere progre-ditur.

C. Quies indulgenda; a motu muſculari, riſu, loquela, et ab omni corpus agitante aut concutiente, ceſſatio imperanda; augetur enim ſanguinis vis et momentum a motu violen-to †.

D. Ea adhibenda ſunt remedia, quae ſan-guinem refrigerant, obſtructiones reſerant, et ſimul aſtrictiva vi pollent: haec non ſolum la-befactatum redintegrant vaſorum tonum, at ſanguinis etiam impetum adeo imminuunt et infringunt, ut vaſorum reſiſtentiam pervincere nequeat. Hunc ſcopum haud infeliciter ſaepius

* Hales's Haemaſtatics, exper. 7. N° 4. and exper. 22. N° 14.

† Hales, ibid. exper. 1. N° 6. 7. 8. 9.

attigi,

attigi, ſale nitro purificato, et tinctura roſarum ſpiritu vitrioli ad gratum acorem imbuta.

E. Astringentia adhibenda ſunt fortiora, quae citius ſuos edunt effectus; adeoque, in haemorrhagia impetuoſiori, lenioribus haec longe anteponenda. Hujus generis ſunt alumen, bolus Armena, colcothar vitrioli, pulvis ſtypticus, ſaccharum ſaturni, ſanguis draconis, terra Japonica, tinctura antiphthiſica, et Helvetii ſtyptica; quae cum fibras corrugant, tum etiam humoribus coagulum quoddam inducunt, et gluten quaſi effingunt, quo coaleſcunt et compinguntur vaſorum lacunae.

F. Balnei frigidi ad fibras corroborandas efficacia omnibus innoteſcit; hic vero minime poteſt adhiberi: ſuadent tamen nonnulli medici dogmatici linteolum plicatum, aqua fontana gelidiſſima, oxycrato, aut vino rubro auſtero madefactum, lumbis applicandum; quod ſane, vaſa utero vicina ſtimulando, et in contractionem ſuſcitando, inſigne quandoque praebet auxilium.

§ 45. In prima hujus morbi ſpecie, ad atrociſſimum profluvii impetum compeſcendum haec fere ſatisfaciunt; quo facto, ad alias perficiendas indicationes datur occaſio.

§ 46.

§ 46. In altera fluxus ſpecie minus deſiderantur aſtringentia fortiora; ea autem quae in prima ſpecie ad literam D memorantur, huic etiam egregie opitulantur; monita porro ad literas A, B, C, ſupra tradita maxime conveniunt.

§ 47. Ad indicationem ſecundam et tertiam quod attinet, hae ſimul et ſemel attendendae ſunt.

A. Vapores fotuum aſtringentium ex corticibus granatorum, quercus, floribus balauſtiorum, roſarum rubrarum, radicibus tormentillae, et ſimilibus, in aqua ferraria aut pyrmontenſi coctis, in uteri ſinum miſſi, ad labefactatum ejus tonum reſtituendum proficiunt.

B. Aliis magis arridet ejuſmodi liquorum, cum alumine et ſaccharo ſaturni in iis ſolutis, in uteri ſinum per ſiphonem injectio; imo non deſunt medici practici famae haud obſcurae, qui ſpiritum vini tepefactum in uterum conjici praecipiunt: metuendum autem videtur, ne medicamina iſta nimis acria et irritantia, mollem et teneram uteri ſubſtantiam vellicando, inflammationem inducant *.

§ 48. Fibrarum totius corporis corrobo-

* Vid. Aſtruc on the diſeaſes of women, p. 161.

ratio,

ratio, et debita ſimul humorum craſis obtinetur,

A. Diaeta, ex cibis analepticis, eupeptis, blandis, ſaepe et parca copia exhibitis, ut chylo blando demulceatur ſanguis ſuperſtes, vires inſtaurentur fractae, ſpirituumque praebeatur refectio; pro potu interim communi aſſumendo decoctum album, cum cortice cinnamomi incocto.

B. Opiatis, quae blanda et anodyna vi dolores ac motus effrenos placant atque ſedant, et, prae omnibus aliis remediis, vaſorum uterinorum vibrationes inſolitas compeſcunt.

C. Catharticis mitiſſimis, quae, alvum leniter ducendo, putridos auferunt humores, et dura excrementa, quae uteri cervicem premunt, adeoque dolorem et inflammationem excitant.

Diu etiam perſtando in uſu remediorum aſtringentium et corroborantium, quibus cohibitus eſt fluxus immodicus; his etiam addendo corticem illam Peruvianam, omnium in hoc caſu corroborantium praeſtantiſſimam.

PARS II.

Monita quaedam, ad fluxus lochiorum immodici curationem, quatenus a diverſis cauſis, ſpectantia.

§ 49. CORONIDIS loco quaedam ſubjicienda ſunt monita ad morbi hujus curationem, quatenus a diverſis oriri poteſt cauſis, ſpectantia, quae tamen ad methodum generalem minus pertinere videntur.

A. SI a ſcorbutica ſanguinis indole pendeat morbus, ea per ſua propria remedia corrigenda.

B. SI a febre oriatur, ei etiam ſecundum regulas ab auctoribus, qui de ea, et diverſis ejus generibus, diſerte ſcripſerunt, traditas, occurrendum eſt.

C. SI animi perturbationes morbum ſuſcitaverint, hae, quantum fieri poteſt, leniendae; et in omni quidem morbi ſtadio, non corpori ſolo ſubveniendum eſt, ſed menti, atque animo multo magis, nam haec quoque, niſi tanquam lumini oleum inſtilles, extinguuntur morbo: omni igitur ope nitendum eſt, ut blanda erigatur animus ſpe. Pulchra huic propoſito

propoſito conveniens narratur in Bibliis hiſtoria foeminae ex profluvio uterino liberatae *.

"QUAEDAM autem mulier quae ſanguinis "profluvio duodecim jam laborabat annos, et "multa a multis paſſa medicis, omni ſua re "conſumta, non ſolum nihil profecerat, ſed "in deterius venerat. Cum de JESU audiviſ-"ſet, venit a tergo, inter turbam; ejuſque "veſtimentum tetigit. Cogitabat enim, ſi "vel ejus veſtes attingeret, ſe ſalvam fore. "Et protinus aruit ejus fons ſanguinis, ſenſit-"que corpore ſe ab ea miſeria eſſe ſanatam."

NOVI quidem hancce curationem a multis extra naturae leges poſitam eſſe: et longe profecto mihi alia mens eſt, quam ut varias theologorum de miraculis controverſias inirem. Hic tamen in proclivi eſt obſervare, quod ex ipſa hiſtoria veroſimillimum ſit gratam animi ſpem ſancta mulieris in CHRISTO JESU fiducia *divinitus* exſuſcitatam, ad morbum amoliendum omne fere punctum contuliſſe: moerore enim et moeſtitia, quibus longa morbi duratione obruta erat, fugatis, animoque exhilarato blanda anticipatione medelae, placidi oriuntur in corpore lenioris gaudii effectus; tri-

* Evangelii ſecundum Marcum cap. 5. ℣ 25.—29.

ſtitia

ſtitia et horribilis deſperatio, cum malis inde natis, avertuntur; quo factum eſt, ut perſpiratio aliaeque ſecretiones ſolitae rite et jucunde peragantur, ac denique omnia in viam naturae et ſalutis redeant; adeoque aruit ſanguinis fons. Huic ſententiae favere videntur ipſa Servatoris noſtri verba; ei enim ſolita ſua clementia inquit, "Tua te fiducia ſervavit; abi "ſalva, et eſto a tuo malo ſana *."

D. Si plethorica ſit mulier, nihil eſt agendum donec minuatur ſanguinis copia: medicum itaque ceſſare oportet dum ſanguis profluat ſuperfluus; poſtea in curatione ſecundum regulas ſupra traditas progrediendum eſt.

E. Quo longiores et vehementiores paſſa fuerit foemina in parturiendo dolores, eo magis in uſu opiatorum perſiſtendum; ad hoc, abdomen et lumbos anodynis emollientibus et antiphlogiſticis illinere oportebit.

F. Opiata maxime etiam adhibenda ſunt, ad ſedandos motus effrenos, ab inordinato emmenagogorum uſu excitatos.

G. Si extraneum quid in utero relictum ſit, nullo modo levari poteſt aegra; niſi id quod

* Marc. v. 34.

in

in utero eſt educatur; peritis igitur obſtetricantis manibus explorandus eſt uterus, ut ſanguis coagulatus, placentae fruſtula, aut quicquid aliud intus ſubſiſtit, extrahatur: ſi autem adeo conſtrictum ſit os uteri, ut digitis dilatari nequeat, parva admodum reſtat ſanationis ſpes; haec enim in pus cito colliquantur, quod acre ſtagnando fit, vaſa ſtimulat, et profluvium adauget, plurimaque alia inducit mala. Medela autem adhuc tentanda, ſanguinem ita conſervando medicamentis quae antiſepticorum nomine inſigniuntur, ut putredine non inficiatur. Hujuſmodi ſunt remedia ad literam D (§ 44.) ſupra memorata; balſama nativa, qualia ſunt Peruvianum, Tolutanum, copaiba: huic ſcopo etiam inſerviunt leniter et grate acida, et ea praeſertim quae ex diaeteticis deſumuntur.

EPILOGUS.

§ 50. UT finem faciam, claris in alma academia Edinburgena medicinae profeſſoribus, quam maxime gratias ago, ob artis Apollineae elementa ex inclytis eorum dictis libata.

libata. Vos enim, ut ait poeta, dicta nobis ſuppeditaſtis patria, atque ex veſtris chartis,

Floriferis ut apes in ſaltibus omnia libant,
Omnia nos itidem depaſcimur aurea dicta,
Aurea, perpetua ſemper digniſſima vita.

LUCRET.

F I N I S.